

Att ha ett barnbarn med cancer

Studiematerial till mor- och farföräldrar

Foto: SHUTTERSTOCK

DEL 4

Efter avslutad behandling

Vardag igen – eller?
Föräldrarnas relation
Risk för återfall
Sena komplikationer
En ny roll
Diskussionsfrågor

”Det är inte samma familj som fortsätter att leva tillsammans.”

Lennart Björklund, socionom,
diakon och psykoterapeut

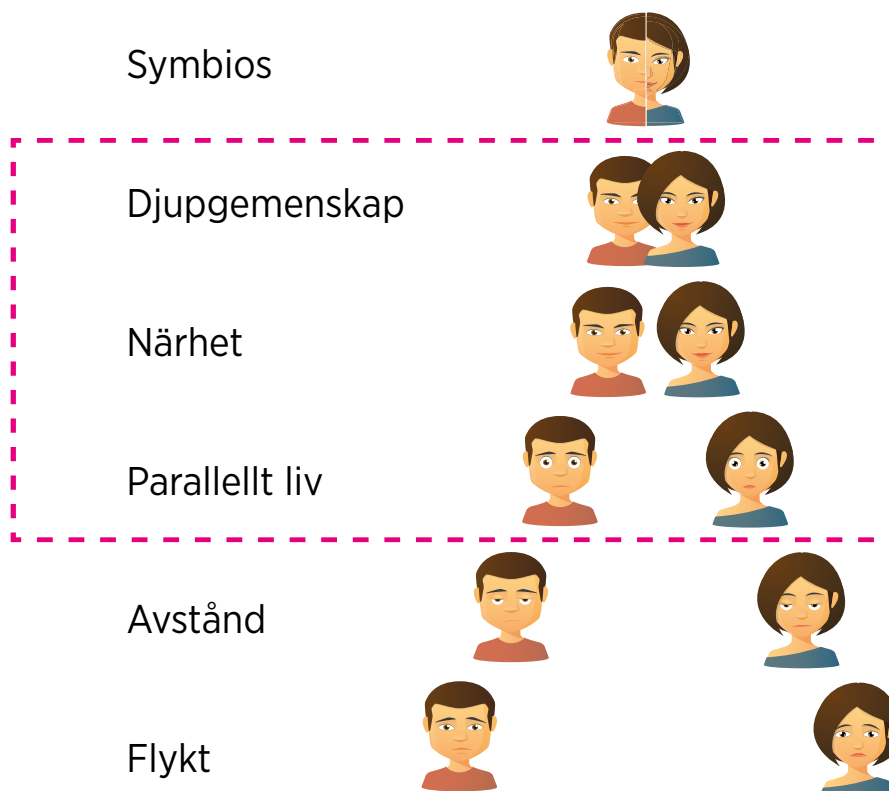
Foto: SHUTTERSTOCK

Vardag igen – eller?

OM BEHANDLINGEN har gått bra och behandlingsperioden är över börjar vardagen så smått att återgå till det normala för den drabbade familjen. Men det blir aldrig riktigt som vanligt igen. Den svåra erfarenhet som familjen gått igenom har antagligen förändrat dem på många olika sätt. Det kan påverka såväl föräldrarnas relation till varandra och till barnen, men även familjens relation till mor- och farföräldrar.

FÖR MÅNGA FÖRÄLDRAR är det först när behandlingen är över som de släpper fram sina egna känslor och börjar bearbeta allt svårt som de har gått igenom. Det är inte alls ovanligt att föräldrar som kämpat och varit starka under en lång behandlingsperiod börjar må dåligt och kanske blir sjukskrivna när alla faser i behandlingen har betats av.

Ökad sammanhållning <-> Ökad distans

Föräldrarnas relation

TVÄRTEMOT VAD MAN KAN TRO när man läser i veckotidningarna så ökar risken för separation när man går igenom en svår kris. Framförallt kan det bli så att föräldrarna börjar ifrågasätta sin relation när det värsta är över, när behandlingen är avslutad och allt ska återgå till det normala.

HUR FÖRÄLDRARNAS RELATION påverkas beror ofta på hur de hade det innan. Illustrationen ovan visar en relationspyramid, med olika grad av sammanhållning och distans beroende på var i pyramiden paret befinner sig. En hälsosam relation ligger oftast i det spann som innefattar djupgemenskap, närhet eller parallellt liv. Om relationen befinner sig på andra ställen i pyramiden är det högre risk för att en kris leder till ökad distans snarare än ökad sammanhållning.

SOM MOR- ELLER FARFÖRÄLDER kan det vara bra att komma ihåg att det inte är din uppgift att hjälpa föräldrarna med sin relation eller försöka medla dem emellan om det uppstår konflikter. Här är det bäst att försöka förhålla sig neutral och i stället stötta och hjälpa den drabbade familjen med rent praktiska saker.

Risk för återfall

DET KAN TA många år efter avslutad behandling innan barnet blir helt frisk-förklarad. För många diagnoser finns det sedan en risk för att cancer kommer tillbaka, att barnet får ett återfall. Barnet går ofta på täta kontroller de första åren, och varje kontroll kan väcka liv i oron och rädslan på nytt.

MÅNGA FÖRÄLDRAR TILL barn som har behandlats för cancer berättar att de har svårt att känna glädje även fast barnet mår bra. Som mor- eller farförälder kan du stötta familjen genom att försöka balansera denna oro och hjälpa dem att ta vara på det som är positivt.

Sena komplikationer

BARN SOM HAR har behandlats för cancer kan drabbas av olika typer av sena komplikationer. Det kan handla om effekter av själva sjukdomen eller av behandlingen, som på olika sätt påverkar barnet. Upp emot 70 procent av alla barn som överlevt barncancer får någon typ av sena komplikationer.

SENA KOMPLIKATIONER KAN uppstå på många olika ställen i kroppen. Det kan handla om motoriska komplikationer, nedsatt syn- eller hörsel eller kognitiva svårigheter såsom minnesproblem eller koncentrationsproblem. Det kan också vara olika typer av hormonella problem, såsom tillväxt- eller fertilitetsproblem.

DE SENA KOMPLIKATIONERNA, som i vissa fall kan uppstå många år efter avslutad behandling, kan bidra till att livet efter cancer blir annorlunda mot vad det var innan barnet blev sjuk. Barnet kanske behöver speciella anpassningar i skolan och i hemmet, kanske inte kan utöva samma sporter och fritidsintressen som innan.

SOM MOR- ELLER FARFÖRÄLDER kan du ha en viktig roll i att stötta barnet och familjen så att de kan anpassa sig till den nya situationen. Barnet kan till exempel behöva stöd och hjälp med sådant som det klarade av på egen hand innan sjukdomen. Den nya situationen kan skapa oro och frustration för familjen, så här gäller det för dig som mor- eller farförälder att återigen vara en generation äldre och klokare. Fundera på hur du kan vara ett bra stöd för familjen. Genom att vara lyhörd och komma med försiktiga frågor om sådant du tror att de kan behöva hjälp med kan du ofta bidra med mycket.

Foto: SHUTTERSTOCK

En ny roll

OAVSETT VILKEN SITUATION familjen befinner sig i när cancerbehandlingen är avslutad, så innebär det att du som mor- eller farförälder behöver hitta en ny roll och ett nytt sätt att passa in i familjen.

HÄR GÄLLER DET att vara lyhörd och försöka anpassa sig efter familjens nya behov. Det kan fortfarande vara så att de behöver hjälp och stöd. Det kan också vara så att de behöver mer tid för sig själva, att umgås bara med varandra och försöka hitta tillbaka till varandra.

SOM MOR- ELLER FARFÖRÄLDER kan du ofta ha en viktig roll för alla barnbarnen även i denna nya situation. Du kan fortsätta vara en samtalspartner och någon som barnbarnen kan fortsätta att anförtro sig åt.

Diskussionsfrågor

OM DU TITTAR PÅ FILMERNÄ och läser det här studiematerialet tillsammans med andra, kan ni tillsammans diskutera och jämföra era respektive erfarenheter efter att ha tittat på ett avsnitt.

Här är några frågor att prata kring:

- Är det något som ni känner igen från det som Lennart pratar om i det här avsnittet?
- Hur är/var det för er, hur upplever/upplevde ni tiden efter att behandlingen avslutats?
- Har ni några lärdomar som ni vill dela med er av till de andra i gruppen?

Plats för egna anteckningar

Titta på de andra filmerna och ladda ner studiematerialet på:
www.barncancerfonden.se/mor-farforaldrar